

σταλμένα τὰ γόνατα. Παρὰ τοῦτον εὗρεν δὲ κ. Lolling ἐν εὐτελὲς ἀγγεῖον χειρόπλαστον. "Ἐτερος νεκρὸς ἔκειτο παρὰ τούτοις ἐκτάδην, καὶ τρίτον ἀγγεῖον πλησίον τούτου εὑρέθη" παρὰ δὲ τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν καὶ δλίγον κάτωθεν τῶν ἐπὶ τῶν χωμάτων τοῦ ἐδάφους ὁστῶν ζώων εὑρέθησαν ὁστᾶ ἀνθρώπινα ἀτάκτως κείμενα, κατὰ πᾶσαν ὅμως πιθανότητα εἰς ἔνα ἀνήκοντα νεκρόν.

Πλησίον ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων ὁστέων εὑρέθησαν ἀρκετὰ ὁστᾶ ἀμνῶν ἢ ἑριφίων, χρησιμευσάντων βεβαίως κατὰ τὴν ταφὴν ὡς θυμάτων¹⁾.

"Ἐντὸς τοῦ τάφου εὑρέθησαν ἐπίσης καὶ τινα τεμάχια ἀγγείων καλῆς τέχνης. "Ομοια εὑρέθησαν πολλὰ ἐν τοῖς χώμασι τῶν διαδρόμων, ἐνθα καὶ εἰς λίθινος σπόνδυλος, καὶ τμῆμα ὄρμου ἐξ ἣ λέκτρου.

Σημειωτέον, ὅτι δὲ πρὸ τῆς θύρας ἔντοιχος εἶχε πάχος μὲν 1,20, ὑψος δὲ ἀπὸ τοῦ κατωφλίου 2,70.

Τέφρα δὲν εὑρέθη, οὐδὲ τὰ ὁστᾶ τοῦ νεκροῦ τοῦ τάφου τούτου ἥσαν κεκαυμένα.

"Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 29 Φεβρουαρίου 1880.

I. ΚΟΝΔΑΚΗΣ.

a) Ἀρασκαφαὶ ἐν Ναυπλίᾳ.

Καὶ ταῦτα μὲν δὲ κ. Κονδάκης, οὗ δὲ ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας ζῆλος εἶναι παντὸς ἐπαίνου ἀνώτερος. Δημοσιεύοντες ἐν τέλει τοῦ τεύχους τούτου τό τε διάγραμμα ἐνὸς τῶν τάφων, διαφέροντος ἐν τισι τῶν ἥδη προεκδεδομένων, καὶ ἀπεικάσματα τῶν κυριωτέρων ἐν αὐτοῖς εὑρημάτων, ἐκρίναμεν ὅχι ἀνωφελές νὰ προσθέσωμεν ἔτι καὶ τὰ ἐξῆς:

"Οπως ἥδη ἔχ τε τῶν ἀνωτέρω καὶ τῶν προδεδημοσιευμένων

1) Εἰς τὰ ὁστᾶ τῶν ζώων δὲν παρετηρήσαμεν ἵχνη πυρᾶς· παρουσιάζουσιν ὅμως τοιαῦτα τεμάχιά τινα ἀγγείου, ἐντὸς τοῦ τάφου εὑρέθησαν.

ἐν τῷ ἀνὰ χεῖρας περιοδικῷ (τόμ. Ζ' σελ. 183 κ. ἑ.) ἐξάγεται, οἱ Ναυπλιακοὶ τάφοι, ὅμοιοι κατὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῖς ἐν Σπάτᾳ, νεώτεροι, ὅπως καὶ οὗτοι, κατά τι τῶν ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς ἀκροπόλεως Μυκηνῶν τάφων φαίνονται ὅντες. Τὴν χρονικὴν ὅμως ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασιν νὰ μὴ ὑποθέσωμεν μεγάλην μᾶς ἀναγκάζουσι καὶ αὐτὰ τὰ ἐν αὐτοῖς εὑρήματα. ³ Ατυχῶς οἱ Ναυπλιακοὶ τάφοι, οὗτοι μὲν ἐντελῶς σεσυλημένοι, ἔτεροι δὲ πιθανῶς εἰς μὴ πλουσίους ἀνήκοντες, πάνυ γλίσχρα ἔφερον εἰς φῶς πράγματα. Οὕτε τὸν ἄφθονον χρυσὸν τῶν Μυκηναίων τάφων ἀνευρίσκομεν ἐνταῦθα, οὕτε τούλαχιστον τὸν πολὺν ἔκεινον πλοῦτον τῶν ἐξ ἐλέφαντος, δοστοῦ κλ. τῶν ἐν Σπάτᾳ, ὃν ἡ σύγκρισις καὶ παραβολὴ πρὸς τὰ Μυκηναῖα τοσοῦτον εἶναι διδαχτικὴ, ὥστε εἴπερ τι καὶ ἀλλο θά συντελέσῃ εἰς ἐπίλυσιν τῶν ὑπὸ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ κ. Schliemann γεννηθέντων προβλημάτων. Οὐδὲν ἡττον ὅμως καὶ τὰ μέχρι τοῦδε ὀλίγα Ναυπλιακὰ εὑρήματα ἀριδήλως μᾶς πείθουσιν, ὅτι καὶ ἐνταῦθα προϊόντα τῆς αὐτῆς τέχνης καὶ τῶν αὐτῶν περίπου χρόνων πρὸ τῶν διθαλμῶν μᾶς πρόκεινται. Καὶ ἐνταῦθα ἀνευρίσκομεν χρυσᾶ πέταλα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, οἷα καὶ τὰ ἐν Σπάτᾳ, εἰργασμένα καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ὡρισμένα¹), καὶ ἐνταῦθα ἔχομεν ψήφους δρμου ἐξ ἡλέκτρου ἢ υελώδους ὅλης καὶ δύο ὅμοια καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς μᾶς τοῖς ἐν Σπάτᾳ εἰς μέγαν ἀριθμὸν εὑρεθεῖσιν ἀντικείμενα²), καὶ τέλος ἵκανὸν πλῆθος εἰδωλίων καὶ ἀγγείων (τούτων τὰ πλεῖστα εἰς θραύσματα), ἀτινα καὶ μόνα θά ἥσαν ἵκανὰ νὰ δεῖ-

1) "Idem Bulletin de Corr. Hellénique 1878 σελ. 220—221. Τῶν ἐν Σπάτᾳ τιὰ καὶ κόλλησιν τοῦ χρυσοῦ παρουσάζουσι. Τῶν Ναυπλιακῶν τὰ φύλλα καὶ δί' ἀρμογῆς (ajuslement) μόνον εἰσὶ προσκεκολημένα. Ἐν τοῖς Μυκηναίοις οὐδὲμοῦ παρατηρεῖται κόλλησις.

2) 'Idem Bullet. de C. Hellénique 1878 σελ. 203—214. Τὸ τὸ περιέργον φέρον κόσμημα (ζῶον ἢ φυτόν;) ἔχει πάχος 0,003, τὸ δ' ἔτερον 0,003 $\frac{1}{2}$ περίπου. Τὰ μολύβδινα σύρματα (ῶν τὸ πάχος παραλλάσσει μεταξὺ 1—4 χιλιοστῶν τοῦ μέτρου), ἔχρησίμευον ἄρα γε πρὸς ὃν καὶ τὰ ἐνὸς τῶν θησαυρῶν τῆς ἀκροπόλεως Μυκηνῶν σκοπόν, ως ὅλη δηλ. ἀκατέργαστος; "Idem Melittaileungen 1877, σελ. 273, σημείωσιν.

ξωσι τὴν συγγένειαν τῶν Ναυπλιακῶν πρὸς τοὺς λοιποὺς τάφους. Καὶ περὶ μὲν τῶν εἰδωλίων οὐδὲν ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν· ἀπαντα φέρουσι τὸν γνωστὸν τῶν Μυκηναίων τύπον¹), τῶν δὲ ἀγγείων δύο ἔχομεν καὶ ἐνταῦθα τάξεις, τὰ χειρόπλαστα, ὃν δὲ πηλὸς (τὸ χρῶμα αὐτοῦ παραλλάσσει μεταξὺ τοῦ συνήθους ξαρθοῦ καὶ τοῦ ἐρυθροῦ πρὸς τὸ μέλλατον τοῦ πηλοῦ) εἶναι παχὺς, κακῶς ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν ἀπέξεσμένος, οὐδὲν δὲ ἐλεεινὸν φέρων γάνωμα, ἄνευ ὧς ἐπὶ τὸ πολὺ διακοσμήσεως²), καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ τὴν τέχνην ἐν τῇ κατωτάτῃ αὐτῆς βαθμίδι δεικνύων, καὶ τὰ πολυπληθέστερα τοῦ τροχοῦ³), ὃν δὲ πηλὸς (ὑπέρυθρος, ἐρυθρὸς δὲ ξανθὸς) εἶναι λεπτότερος, ἴσχυρῶς ἐψημένος, κατὰ τὸ μᾶλλον δὲ ἡττον στιλπνὸν φέρων γάνωμα (καὶ ἔσωθεν πολλάκις) καὶ διακόσμησιν διὰ χρώματος, τὰς αὐτὰς περίπου, οἵας καὶ τὰ τῶν Μυκηναίων καὶ τὰ ἐν Σπάτᾳ, δεικνύοντος παραλλαγάς. Βάσις δὲ τῆς διακοσμήσεως καὶ τῶν ἀγγείων τούτων εἶναι δὲ αὐτὴν, οἵα καὶ τῶν ἐν Μυκήναις, γραμμικά τιτανικά δηλ. σχῆματα⁴) (εἴτε ὑπ’ αὐτοῦ τοῦ τροχοῦ, τοῦ ὄργανου τῆς κατασκευῆς, παρεχό-

1) Ἡδε Schliemann σελ. 136 τῆς Γαλ. ἐκδόσεως καὶ Ἀθηναίου τόμ. Z', έ. 2.

2) Τῶν ἀγγείων τούτων τὸ σχῆμα, ὃπου τοιεῦται μᾶς περιεσθήσαν ἀκέραια δὲ ἐκ τῶν τεμαχίων δύνανται ν' ἀποτελεσθῶσιν, εἶναι τὸ ἀντὸν δὲ ὅμοιον τῷ τῶν ἐν σελ. 121, σχ. 27, τοῦ συγγράμματος τοῦ κυρίου Schliemann ἀπεικονισμένων ἀλέχιστα δὲ αὐτῶν φέρουσιν ἐνίστε γραμμικὰ τινα σχήματα διὰ βαρῆς ἀσθενεστάτης ὡς διακόσμησιν· δὲ γὰρ αὐταὶ ταὶ κοσμήματα ἐν οὐδὲν τῷ τῶν τοῦ Μυκηναίου Μουσείου εἰδομεν.

3) Ἐκτὸς τοῦ συνήθεστάτου ἐκείνου (ἱδε Ἀθηναίου τόμ. 7, τεῦχ. 6) καὶ ἀλλα διάφορα μᾶς παρουσιάζουσι σχήματα τὰ τοῦ τροχοῦ Ναυπλιακά, ὅπως καὶ τὰ Μυκηναῖα καὶ τὰ τῆς Ἰαλυσοῦ τῆς Ρόδου. (ἱδε Ga-Zette Archéologique 1879, φύλ. 4.)

4) Γεωμετρικὴ διακόσμησις, δηποτες ἐννοεῖ αὐτὴν δὲ Conze (ἱδε Sitzungsberichte der Wiener Akademie 1870.) μόδις εἰς τὰ ἐν τῷ δρόμῳ τοῦ πρώτου θησαυροῦ ἀνευρεθέντα τεμάχια παρατηρεῖται, καίτοι καὶ ἐνταῦθα τὸ κυριώτατον αὐτῆς γνώρισμα, δὲ ἀποκλεισμὸς δῆλος. τῶν φυτῶν, δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῆ. Ἐν γένει δὲ τὰ τοῦ Μυκηναίου Μουσείου ἀγγεία θὰ μᾶς ἀναγκάσσωσι, νομίζω, νὰ μεταβέλωμέν πως τὰς μέχρι τούδε περὶ αὐτῶν ἀπικρατούσας γνώμας.

μενα, εἴτε ἀπὸ τῆς πλεκτικῆς καὶ τῆς ὑφαντικῆς εἰλημμένα), καὶ πρὸ πάντων ἀπεικόνισις, ἐν τοῖς πλείστοις μὴ τυπική (styllisiri), φυτῶν καὶ μαλακῶν. Ἐλικοειδῆ σχήματα δὲν ἀπαντῶσιν, ἐκτὸς τῶν ὄμοκέντρων κύκλων τῶν δι' ἐφαπτομένης πρὸς ἀλλήλους συνδεδεμένων. Ζώων δὲ (οἰκιακῶν ἢ ἄλλων) ἢ τῆς ἀνθρωπίνου μορφῆς οὐδὲ ἵγνος παρατηρεῖται¹⁾ ἀλλὰ καὶ αὗτὰ τὰ ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις τῶν Μυκηναίων συνηθέστατα πτηνὰ (κύκνοι ἢ νῆσσαι) ἐν τούτοις, ὅπως καὶ ἐν τοῖς τοῦ Σπάτα, οὐχ εὑρηνται ἀπεικονισμένα²⁾.

6) Ἀρασκαφαὶ ἐν Ἀθήναις.

Καὶ ταῦτα μὲν μέγρι τοῦδε οἱ Ναυπλιαχοὶ τάφοι, οἵτινες οὐδὲν ἔχουσι κοινὸν καθ' ἡμᾶς πρὸς τοὺς ὑπὸ τοῦ Στράβωνος μνημονευομένους Λαευρίνθους, οὓς δέον ἀλλαχοῦ νὰ ἀναζητήσωμεν.

Αἱ δὲ κατὰ τὸ Δίπυλον ἀκαρποὶ μέγρι τοῦδε ἀνασκαφαί, ἐκτὸς νεκρικῆς στήλης τῶν συνήθων κυλινδρικῶν (ὕψ. 0,57, παχ. 0,63 τοῦ μέτρου) μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς γράμμασι τῶν Μακεδονοφωμαϊκῶν χρόνων

Κωμαῖος³⁾

Χάρητος

Λακιδδῆς

ἀπεκάλυψαν ήμιν καὶ πλάκα ἐπιτύμβιον ἐνεπίγραφον καὶ μετὰ γλυφῶν τῶν καλῶν χρόνων (τοῦ τετάρτου αἰῶνος), ἦν συντέμως ἐνταῦθα περιγράφομεν. Η πλάκη, ὡς δῆλοῦται, ἔφερεν ἀναγεγλυμμένην κατὰ μὲν τὸ μέσον ὄδρίαν (κατὰ τὸ πλεῖστον σωζομένην), ἐκατέρωθεν δὲ ληκύθους, ὃν ἡ πρὸς τὰ ἀριστερὰ δλόκληρος, τῆς δὲ πρὸς τὰ δεξιά ἵγνη μόνον τοῦ ποδὸς σωζονται⁴⁾ ἀνω δ' ἐκοσμεῖτο διὰ ταυνίας, ἐξ ἡς δύο ἐκρέμαντο χάριν συμμετρίας ἀλάσσαστρα, ὃν τὸ πρὸς ἀριστερὰ δλόκληρον σώζεται. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς ὄδρίας (πάχος τῆς γλυφῆς αὐτῆς 0,680) παρίσταται γέρων πολιώρ, περίλυπος, κεκυρώς καὶ βακτυρίᾳ ἐπερειδόμενος, ιμάτιον

1) Τρεῖς ἱσχέτως ἀνοιχθέντες τάφοι οὐδὲν ἔτερον ἢ ἀγγείων θραύσματα ἔχερον εἰς φῶς, ἐν οἷς καὶ ἄλλα τινὰ ἐκτὸς τῶν ὄμοκέντρων κύκλων ἐλικοειδῆ σχήματα παρατηροῦνται.

2) Ἡδε ἐπιτύμβιους ἐπιγραφὰς ὑπὸ Σ. Κουμανούη, ἐν τοῖς Λακιδδαις.

περιβεβλημένος καὶ δεξιούμενος τῇ δεξιᾷ νεανίαν πρὸ αὐτοῦ ἴσταμενον μὲ πέτασον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, βραχὺν φέροντα χιτῶνα, περὶ τὴν ὁσφὺν ἀνεζωσμένον καὶ διὰ τελαιμῶνος κρεμάμενον ἀπὸ τῶν ὅμων ξίφος, τῇ ἀριστερῇ δύο κρατοῦντα δόρατα καὶ τῷ ἕππῳ του ἐπακουμβῶντα· διπισθεν δὲ τοῦ γέροντος παρίσταται παῖς ἡμάτιον περιβεβλημένος, περίλυπος καὶ πρὸς τὸ κέντρον τῆς παραστάσεως βλέπων ἄνωθε δ' αὐτῶν ἀναγινώσκεται *Παρατίος Ἀμαξαντεὺς* (πάχος τῆς γλυφῆς τῶν προσώπων 0,009). Ἐπὶ δὲ τῆς ληκύθου (παχ. τῆς γλυφῆς της 0,550) παρίσταται παῖς ἦ μᾶλλον ἔφηδος (πάχ. τῆς γλυφῆς αὐτοῦ 0,005) τροχὸν ἢ κρίκον (*Spielrad*) ἐλαύνων· τό τε θέμα (*πιοτίν*) καὶ ἡ ἐκτέλεσις εἶναι ἀξιόλογα, καίτοι δὲ δ λίθος (πεντελήσιος) ἔπαθεν ἵκανῶς ὑπὸ τοῦ χρόνου, ἢ πλάξις ποιεῖ οὐχ ἡττον βλεπομένη εὐχρεστοτά· την ἐντύπωσιν¹⁾.

Αἱ ἐν τῷ στρατιωτικῷ Νοσοκομείῳ ἀνασκαφαὶ οὐδὲν ἔφεραν εἰς φῶς ἀξιον λόγου μετὰ τὸ γνωστὸν ἄγαλμα²⁾· ἔχει που πλησίον ἀνευρέθη μόνον βωμὸς τῶν δωματίκων γρόνων μὲ βούκεντρα, ἀνθέμια, ρόδακας καὶ τῆς κολοβῆς ἐπιγραφῆς,

Κλεοπατρ.....
Δειρανδειωτ.....
Διονυσου.....
κλεος Σου.....

(λίθος πεντελήσιος) καὶ βάθρον ὑμηττείου λίθου, φέρον τὴν ἐπιγραφὰν αὐτοκρατορ Καισαρ..... ἡς κατὰ τὸ ἥμισυ μόλις διακρίνονται τὰ γράμματα.

Δ. ΦΙΛΙΟΣ.

---

1) Πέντε εἰσὶ τὰ ἀποτελοῦντα τὸ σωζόμενον τῆς πλακῆς μέρος (τὰ 3/5 σχεδὸν τοῦ ὅλου) τεμάχια (μ. 1,57, πλ. 0,90, Ὕψ. 0,19 τοῦ γαλ. μίτρου) 4 μικρὰ καὶ ἐν μέγα (μῆκος αὐτοῦ 0,90)· ἕκτον δὲ τι τεμάχιον εἰς αὐτὴν πιθανῶς ἀνήκον δὲν προσαρμόζεται. Εὑρίθη δὲ σκεπάζουσα μεταγενέστερον θραγωγεῖον ως ὁ φίλος ἡμῶν κ. Ά. Σ. Κουμανούδης μᾶς εἶπε.

2) Παρνεσσὸς 1880 β' καὶ γ' τεῦχος.